

ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΙΣ ΑΙΡΕΣΕΙΣ

Αναφέρεται στο Γεροντικό ότι κάποτε πλησίασαν τον αββά Αγάθωνα κάποιιοι που ήθελαν να τον εξοργίσουν και άρχισαν να τον κατηγορούν:

–Εσύ είσαι ο Αγάθων; Ακούμε ότι είσαι πολύ αμαρτωλός...

–Είμαι, απάντησε εκείνος ταπεινά.

–Είσαι υπερήφανος, φλύαρος και καταλάλος, είσαι....

Ο γέροντας Αγάθων τα άκουγε όλα και τα δεχόταν ταπεινά.

–Είσαι και αιρετικός...

–Α, όχι, ποτέ! Αιρετικός δεν είμαι. Ότι άλλο είπατε, το δέχομαι, διότι με ωφελεί να συναισθάνομαι ότι είμαι αμαρτωλός, να μετανοώ και να ζητώ το έλεος του Θεού. Το να είναι όμως κάποιος αιρετικός, αυτό σημαίνει χωρισμό από τον Θεό, κι εγώ ποτέ δεν θέλω να χωρισθώ από τον Θεό!

Το παραπάνω περιστατικό φανερώνει με πολύ εύγλωττο τρόπο πόσο μεγάλη βαρύτητα δίνουν οι Άγιοι στο ζήτημα των αιρέσεων. Είναι ανάγκη λοιπόν όλοι μας να είμαστε ενημερωμένοι για να προσέχουμε τον κίνδυνο της πλάνης και της απώλειας της σωτηρίας μας.

1. Τι είναι η αίρεση;

Αίρεση είναι κάθε πλανημένη διδασκαλία που διαφωνεί με τη διδασκαλία της Ορθόδοξης Εκκλησίας όπως αυτή είναι θησαυρισμένη στην Αγία Γραφή και την ιερά Παράδοση (Οικουμενικές Συνόδους, συγγράμματα των αγίων Πατέρων κλπ.). Επίσης αίρεση είναι και κάθε ιδιαίτερη χριστιανική κοινότητα που αποδέχεται και κηρύττει πλανημένη διδασκαλία και έχει αποκοπεί από την κοινωνία και ενότητα με την Ορθόδοξη Εκκλησία.

Η λέξη «αίρεση» παράγεται από το ρήμα «αιρέομαι-αιρούμαι», που σημαίνει εκλέγω, προτιμώ. Αυτό ακριβώς κάνει ο αιρετικός: επιλέγει ένα μέρος από την όλη αλήθεια που διδάσκει η Εκκλησία μας, το απομονώνει και το ερμηνεύει με τον δικό του τρόπο. Υπάρχουν αιρετικοί που δεν πιστεύουν ότι ο Κύριος Ιησούς Χριστός είναι Θεός, υποτιμούν την Υπεραγία Θεοτόκο, απορρίπτουν τις αγίες εικόνες, τα ιερά λείψανα, τα ιερά μυστήρια...

Μερικές γνωστές αιρέσεις είναι οι Παπικοί, Προτεστάντες ή Ευαγγελικοί και παραφυάδες τους (Πεντηκοστιανοί, Μορμόνοι, Αντβεντιστές), Χιλιαστές (οι γνωστοί ως «Μάρτυρες του Ιεχωβά») κλπ.

2. Πώς επισημαίνεται ο κίνδυνος των αιρέσεων στην Αγία Γραφή και στην Παράδοση της Εκκλησίας;

Ο Κύριος Ιησούς Χριστός προειδοποίησε: «Προσέχετε να μη σας παραπλανήσει κανείς. Διότι θα έλθουν πολλοί που θα διεκδικούν το όνομα του Μεσσία, το οποίο είναι δικό μου, και θα λένε: “Εγώ είμαι ο Χριστός”. Και θα παραπλανήσουν πολλούς... Θα εμφανισθούν επίσης πολλοί ψευδοπροφήτες και θα παρασύρουν πολλούς στις πλανημένες διδασκαλίες τους» (Ματθ. κδ΄ 4-5, 11).

Ο απόστολος Παύλος είπε στους πρεσβυτέρους της Εφέσου: «Μετά την αναχώρησή μου θα εισβάλουν ανάμεσά σας ψευδοδιδάσκαλοι και πλάνοι σαν άγριοι και σκληροί λύκοι, που θα διαρπάζουν αλύπητα το ποίμνιο βλάπτοντας και αφανίζοντας τις ψυχές των λογικών προβάτων» (Πράξ. κ΄ 29-30). Και στους χριστιανούς της Γαλατίας: «Ακόμη κι αν εμείς οι απόστολοι ή κι ένας άγγελος από τον ουρανό, σας κηρύττει άλλο Ευαγγέλιο, διαφορετικό από εκείνο που σας κηρύξαμε, να είναι αναθεματισμένος και χωρισμένος για πάντα από τον Χριστό» (Γαλ. α΄ 8).

Αλλά και οι άγιοι Πατέρες μιλούν για την αίρεση ξεκάθαρα. Αναφέρουμε ενδεικτικά μόνο ένα απόσπασμα από τον **Μέγα Αθανάσιο**: «*Η καθεμιά αίρεση έχει πατέρα της φτιαχτής διδασκαλίας της τον ανθρωποκτόνο και ψεύτη διάβολο. Και επειδή ντρέπεται να χρησιμοποιεί το μισητό όνομά του, χρησιμοποιεί υποκριτικά το καλό όνομα του Σωτήρος, που είναι πάνω από κάθε άλλο όνομα, και χρησιμοποιεί τις λέξεις της Αγίας Γραφής. Και λέει τα λόγια της αλλά όχι με την αληθινή τους σημασία: έτσι, καλύπτοντας με δόλο την πλάνη της γίνεται και η ίδια η αίρεση ανθρωποκτόνος γι' αυτούς που πλανά» (Επιστολή προς τους επισκόπους Αιγύπτου και Λιβύης, ΕΠΕ 10, 28).*

Αλλά και οι Οικουμενικές **Σύνοδοι** και άλλες τοπικές, μεταξύ των εργασιών τους καταδίκασαν αιρέσεις και αμετανόητους αιρεσιάρχες.

3. Μία ένσταση: «Τι σημασία έχουν οι διαφορές σε δόγματα – θεωρίες δηλαδή – που τα ξέρουν μόνο οι θεολόγοι; Όλοι χριστιανοί είμαστε, στον ίδιο Θεό πιστεύουμε. Και το σωστό είναι να είμαστε αγαπημένοι. Γιατί να χωριζόμαστε σε στρατόπεδα;...».

Οι άγιοι Πατέρες που αγωνίστηκαν με τόση σφοδρότητα εναντίον των αιρέσεων ασφαλώς δεν ήταν φανατισμένοι! Γιατί έδειξαν τέτοια προσκόλληση στο δόγμα; Ή μήπως εμείς έχουμε περισσότερη από εκείνους αγάπη απέναντι στους αιρετικούς; Ο άγιος Κύριλλος Ιεροσολύμων είναι απόλυτα σαφής: «*Η χριστιανική ζωή αποτελείται από τα εξής δύο: από την ακρίβεια των δογμάτων και από τα καλά έργα. Και ούτε τα δόγματα χωρίς καλά έργα είναι ευπρόσδεκτα στον Θεό (δηλαδή η απρόσεκτη αμαρτωλή ζωή ενός Ορθόδοξου) ούτε τα καλά έργα που δεν συνοδεύονται από το ορθόδοξο δόγμα δέχεται ο Θεός (τον αιρετικό που κάνει καλά έργα)» (Κατήχ. Δ', PG 33, 456).*

Τα δόγματα δεν είναι απλές θεωρίες, νεκρό γράμμα. Είναι μυστηριώδεις θείες αλήθειες που συνδέονται άμεσα με τη ζωή μας και μας αγιάζουν όταν τις αποδεχόμαστε. Είναι η αποκάλυψη του Θεού. Τον θησαυρό των θείων αληθειών τον φυλάει χωρίς αλλαγές η Εκκλησία, η Μία και Ορθόδοξη, που έχει κεφαλή της τον Χριστό, ενώ το Άγιο Πνεύμα την κατευθύνει ώστε να μην πέφτει ποτέ στην πλάνη. Ή δέχεσαι τη διδασκαλία του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού στο σύνολό της χωρίς καμία εξαίρεση και κερδίζεις τη σωτηρία που χαρίζει ο Χριστός, ή εξηγείς τα του Θεού με το δικό σου μυαλό, οπότε φτιάχνεις δική σου πίστη και χάνεις την εν Χριστώ σωτηρία. Όποιος θέλει να πιστεύει ανθρώπινες επινοήσεις, αυτός θέτει τον εαυτό του εκτός Εκκλησίας και χάνει τη σωτηρία. Διότι «*εκτός της Εκκλησίας δεν υπάρχει σωτηρία» (άγιος Κυπριανός). Γι' αυτό και οι άγιοί μας έδειξαν τέτοια εμμονή στην «άπαξ παραδοθείσαν πίστιν» (Ιουδ. 3). Διότι δεν αγωνίζονταν για τη δική τους γνώμη αλλά για την αποκάλυψη του Θεού που σώζει όποιον την αποδεχθεί ολόκληρη και ανεπιφύλακτα.*

Είναι λοιπόν ολοφάνερο ότι **ο κίνδυνος που υπάρχει από τις αιρέσεις είναι πολύ μεγάλος. Αποκοπτόμαστε από το σώμα της Εκκλησίας, χάνουμε τη θεία χάρη, χάνουμε τη σωτηρία της ψυχής μας!**

4. Ποια πρέπει να είναι η στάση μας απέναντι στις αιρέσεις;

α. Ενημέρωση και κατάρτιση

Είναι απαραίτητο να γνωρίσουμε την ορθόδοξη πίστη μας, να μελετούμε την Αγία Γραφή καθώς επίσης τη ζωή των Αγίων και τη διδασκαλία των Πατέρων της Εκκλησίας μας, ώστε να μπορούμε να διακρίνουμε την αλήθεια από την πλάνη. Υπάρχουν κατάλληλα αντικαιρετικά βιβλία και ορθόδοξες ιστοσελίδες¹ που ενημερώνουν για τις πλάνες των αιρέσεων και για την ύπουλη προσηλυτιστική δράση τους.

β. Προσοχή να μη δεχόμαστε τίποτε αιρετικό

¹ Δείτε ενδεικτικά: <http://www.ecclesia.gr/greek/holysynod/committees/heresies/HERESIES.HTM>

Όπως προσέχουμε να μη φάμε τροφές αλλοιωμένες ή δηλητηριασμένες, έτσι πρέπει να προσέχουμε ώστε κι η ψυχή μας να μην τρέφεται με νοθευμένες διδασκαλίες αλλά με καθαρή την αλήθεια. Όπως ελέγχουμε τα νομίσματα στις συναλλαγές μας για να μη μας εξαπατήσουν και μας δώσουν πλαστά, πολύ περισσότερο οφείλουμε να διαφυλάττουμε το ορθόδοξο δόγμα και ήθος από κάθε πλαστογράφηση και παραχάραξη.

Ας είμαστε πάντοτε προσεκτικοί και ας αντιδρούμε σωστά απέναντι στις προκλήσεις των αιρετικών: Αν χτυπήσουν την πόρτα του σπιτιού μας, θα τους διώξουμε χωρίς καμιά συζήτηση και θα ενημερώσουμε και τους γνωστούς/γείτονές μας. Να ξέρουν κι εκείνοι περί τίνος πρόκειται. Να ενημερώνουμε και τούς ιερείς της ενορίας μας, αν μάθουμε πως σε κάποιο σπίτι της γειτονιάς μας γίνονται συναθροίσεις αιρετικών. Μακριά από τα χέρια μας τα περιοδικά και τα βιβλία τους. Από τους αιρετικούς δεν αγοράζουμε τίποτε, δεν δεχόμαστε τίποτε, έστω κι αν μας το προσφέρουν δωρεάν. Ο άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος μας συμβουλεύει: Τον αιρετικό να μην τον δέχεσθε στο σπίτι σας και να μην του λέτε ούτε “χαίρετε”. Διότι εκείνος που τον χαιρετά γίνεται συμμετοχος στα πονηρά του έργα (επειδή χαιρετώντας τον και έχοντας στενές σχέσεις μαζί του τον ενθαρρύνει εμμέσως να εξακολουθεί να κάνει τα πονηρά αυτά έργα)».

Επίσης είναι σημαντικό να γνωρίζουμε ότι απαγορεύεται από τούς ιερούς κανόνες της Εκκλησίας μας να συμμετέχουμε σε οποιαδήποτε «ακολουθία» ή «μυστήριο» των αιρετικών. Τα μυστήρια των αιρετικών είναι άκυρα. Όποιος μετέχει στα μυστήριά τους μετέχει και στην κακοδοξία τους. Αιρετικός δεν μπορεί να γίνει ανάδοχος σε Ορθόδοξο βαπτιζόμενο. Σε αιρετικούς δεν τελείται κανονική κηδεία ούτε μνημόσυνο. Τους επιτρέπεται μόνο η ακρόαση στη θεία Λειτουργία, όσο όμως και στους κατηχουμένους, δηλαδή μέχρι περίπου τα αναγνώσματα.

γ. Μισώ την αίρεση, όχι τον αιρετικό.

Ο Κύριος μας ζητά να αγαπάμε όλους τούς ανθρώπους. Αν κάτι αποστρεφόμαστε, είναι οι φρικτές αιρέσεις που υποστηρίζουν οι όποιοι αιρετικοί και με πείσμα προσπαθούν να μας επιβάλλουν. Πρέπει να πονάμε για την πλάνη τους και να προσευχόμαστε ώστε να τους φωτίσει ο Θεός να επιστρέψουν στην ορθή πίστη. Γι' αυτό και ανάμεσα στις πλούσιες σε περιεχόμενο ευχές της Θείας Λειτουργίας του Μ. Βασιλείου υπάρχουν σχετικά αιτήματα: «Τούς πεπλανημένους επανάγαγε καὶ σύναψον τῇ αγία σου καθολικῇ καὶ αποστολικῇ Εκκλησίᾳ... Τὰς των αιρέσεων επαναστάσεις ταχέως κατάλυσον τῇ δυνάμει του Αγίου σου Πνεύματος...».

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Όσα είπαμε μας βοηθούν να εκτιμήσουμε πόσο μας ευεργέτησε ο Θεός να μας αποκαλύψει την Αλήθεια. Ας φυλάξουμε τον πιο πολύτιμο θησαυρό μας, την ορθόδοξη πίστη μας, ως κόρην οφθαλμού. Και παράλληλα, ας αγωνιζόμαστε να ζούμε τη ζωή της αγιότητας. Να αποδεικνύουμε με τη ζωή μας ότι μόνο μέσα στην Ορθόδοξη Εκκλησία πνέει η αγιαστική χάρις του Αγίου Πνεύματος, που αναγεννά και εξυψώνει τον άνθρωπο, ώστε όσοι ετερόδοξοι μας γνωρίζουν, να λένε: «Αυτοί έχουν τη χάρη, αυτοί έχουν την αλήθεια. Θέλω να γίνω Ορθόδοξος!».